

Quo vadis Flyktningekonvensjonen?

Global flyktningebeskyttelse i dag og i morgen

Foredrag på møte 10. desember 2020

Ved Maja Janmyr, professor ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo

Introduksjon

I 2021 fyller FNs flyktningkonvensjon 70 år. Dette er en god anledning til å reflektere over konvensjonen og dens betydning, samt utviklingen av global flyktningebeskyttelse mer generelt. Flyktningkonvensjonen av 1951 har lenge vært ansett som den internasjonale flyktningrettens «magna carta». Konvensjonen har vært det viktigste grunnlaget for å fremme søknader om asyl til de fleste av verdens stater.

Flyktningebeskyttelse er likevel et svært politisert tema, og de siste årene har flere stater åpent satt spørsmålsteget ved hvorvidt konvensjonen fremdeles er relevant. For eksempel uttalte Australias innenriksminister i 2018 at «likesinnede» stater skulle komme sammen og tenke nytt rundt konvensjonen (Smee 2018). Ministeren hevdet at den var utdatert og ikke tok høyde for dagens situasjon. Vi har sett lignende diskusjoner også i Norge, der noen politiske partier har tatt til orde for en lignende tilnærming.

Dette innlegget føyer seg altså inn i rekken av pågående politiske og akademiske diskusjoner rundt det noen vil kalle «slutten» på det globale flyktningeregimet (Cantor 2017; Benhabib 2020). Selv om jeg ikke nødvendigvis mener at konvensjonen har utspilt sin rolle, står vi utvilsomt overfor en rekke forskjellige kriser i den internasjonale flyktningretten.

I dette innlegget utdyper jeg de tre krisene jeg anser som mest alvorlige: en legitimitetskrise, en ansvarskrise og en krise når det gjelder varige, eller holdbare, løsninger. Avslutningsvis vil jeg kort presentere et nytt, stort forskningsprosjekt, der vi eksplisitt undersøker hvorvidt Flyktningekonvensjonen spiller en rolle for internasjonal flyktningebeskyttelse.

Legitimitetskrise

Den internasjonale flyktningrettens legitimitetskrise har flere sider ved seg. For det første spør stadig flere om hvorvidt konvensjonen faktisk er global,

eller om den snarere er eurosentrisk både i historie og praksis. For det andre pågår en langtrukken debatt om hvem som egentlig regnes som flyktning i dagens system – noen hevder at konvensjonens forståelse av hvem som er flyktning er altfor bred og bør snevres in, andre at den er altfor snever og bør utvides.

Et tredje aspekt ved legitimitetskrisen er at det i økende grad er sårbarhet, ikke flyktningstatus, som i praksis utløser beskyttelse. Et siste aspekt er det store og viktige spørsmålet om håndhevelse av konvensjonen – det finnes i dag ingen domstol eller annet apparat som holder stater til sine forpliktelser. I det følgende utdyper jeg alle disse aspektene i mer detalj.

Flyktningkonvensjonens historiske fokus på det globale nord

Stadig flere peker på at flyktningkonvensjonen på en problematisk måte er rettet mot stater i det globale nord. Rettshistoriske arbeider understreker hvordan konvensjonen i 1951 neppe var utviklet for å respondere på de globale flyktningproblemene. Flyktningrettsjuristen James Hathaway (1990) har for eksempel argumentert for at konvensjonen kun oppfylte eurosentriske behov, og at den var et direkte resultat av de sterke statenes dominans under konvensjonens utarbeidelse.

Den indiske folkerettsjuristen BS Chimni (1998) snakker også blant annet om en såkalt «myth of difference» – en myte om forskjell – da konvensjonen ble utarbeidet. Denne myten fikk ikke-europeiske flyktninger til å fremstå som radikalt forskjellige fra europeiske flyktninger, og som om de derfor trengte løsninger utenfor konvensjonens rammeverk.

Og ja, konvensjonen var i utgangspunktet begrenset til å beskytte europeiske flyktninger i etterkrigstiden. Gjentatte varsko fra nylig avkoloniserte land i det globale sør, om behovet for en bredere forståelse av hvem som var «flyktning», ble stort sett ignorert. For å ta ett eksempel: Pakistans løsrivelse fra India i 1947 resulterte i rundt 14 millioner mennesker på flukt. Denne gruppen ble oppfattet som så ulike europeiske flyktninger at de nødvendigvis falt utenfor konvensjonens beskyttelse.

I 1967 fjernet man konvensjonens geografiske og temporale begrensninger gjennom en tilleggsprotokoll, men det var fortsatt ikke slik at flyktningdefinisjonen ble utvidet for å inkorporere alternative forståelser av hvem som er flyktning.

Heller ikke protokollen fikk alle stater i det globale sør til å godta konvensjonen. Ideen om at flyktningkonvensjonen ikke passer i disse statene er fremdeles utbredt, og den dag i dag er det mange land med store flyktningepopulasjoner som ikke har ratifisert konvensjonen.

I dag blir denne typen spørsmål særlig aktualisert i arbeidet til Tendayi Achiume (2021), FNs spesialrapportør for rasisme, rasediskriminering, fremmedfrykt og intoleranse. Hun har de siste par årene vært drivende i debatten rundt det hun mener er fortielse av konvensjonens undertrykkende og koloniale røtter, og moderne former av diskriminering og ulikhet innenfor konvensjonens rammeverk.

Etter mitt syn er mye av denne kritikken berettiget, noe som blir tydelig når man ser på for eksempel nåværende tilnærminger til studiet av den internasjonale flyktningretten. Disse er som oftest begrenset til praksis i Vest-Europa og vestlige land slik som Australia, Canada, New Zealand og USA (Cantor 2017). Dette betyr at standardpensum for studenter i internasjonal flyktningrett er fokusert på dommer og praksis fra akkurat disse vestlige statene.

Dette er problematisk, all den tid vi vet at slike stater kun mottar en brøkdel av verdens flyktninger, og at deres praksis kun representerer minimale aspekter av global flyktningrettspraksis. Praksiser i det globale sør – og særlig i land som ikke er part i flyktningkonvensjonen – blir sjelden studert nærmere. De blir i stedet sett på isolert, som unntak til den internasjonale flyktningretten.

Den altfor brede og samtidig altfor snevre flyktningdefinisjonen

En diskusjon som i større grad har fanget allmenn oppmerksomhet er den om definisjonen av hvem som er flyktning. Grovt sett kan man si at flyktningkonvensjonens kritikere pleier å falle i to leire: enten tilhører man dem som mener at konvensjonen er for gammel og utdatert til å kunne respondere på dagens utfordringer, slik som klimaforandringer og katastrofer; eller man tilhører leiren som mener at konvensjonen er altfor generøs, og kanskje til og med delvis har skylden for det store antallet flyktninger i verden. Konvensjonen er altså altfor snever og altfor bred på en og samme tid.

I hjertet av disse diskusjonene er som oftest flyktningdefinisjonen, som omfatter enhver person som

[som] følge av begivenheter som har funnet sted før 1. januar 1951 og på grunn av at han med rette frykter for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, befinner seg utenfor det land han er borger av, og er ute av stand til, eller, på grunn av slik frykt, er uvillig til å påberope seg dette lands beskyttelse; eller som er statsløs og på grunn av slike begivenheter befinner seg utenfor det land hvor han har sin vanlige

bopel, og som er ute av stand til eller, på grunn av slik frykt, er uvillig til, å vende tilbake dit. (Flyktningkonvensjonen art 1(A))

Mest debattert gjennom historien er altså forfølgelsesgrunnlagene: rase, religion, nasjonalitet, medlemskap i spesiell sosial gruppe eller politisk oppfatning. Når det for eksempel gjelder brudd på sosiale og økonomiske rettigheter inntar flyktningkonvensjonen en restriktiv holdning, selv om fattigdom, undernæring og underutvikling er betydelige grunner til at mennesker flykter. Like komplisert er spørsmålet om dem som flykter av miljø- og klimamessige årsaker.

Det er likevel for enkelt å si at disse per definisjon ekskluderes fra konvensjonens beskyttelse. Mye av debatten rundt klima, miljø og migrasjon ignorerer ofte den bredere konteksten av sosiale, økonomiske og politiske faktorer som induserer eller begrenser menneskers beslutning om å migrere. Bredere politiske og sosioøkonomiske krefter ligger ofte bak når et individ bestemmer seg for å flykte.

Dette betyr at visse situasjoner som kanskje har blitt utløst av klimaendringer kan omfattes av flyktningkonvensjonens tradisjonelle beskyttelse. Det mest åpenbare eksempelet er fluktsituasjoner som skyldes væpnet konflikt grunnet miljømessige faktorer. Det kan også være situasjoner der ofre for katastrofer flykter fra sitt hjemland fordi myndighetene bevisst holder tilbake eller blokkerer bistand for å straffe eller marginalisere noen grupper basert på de fem grunnene som presiseres i flyktningdefinisjonen. I slike scenarier kan disse individene legitimt være flyktninger i den mest tradisjonelle forståelsen av termen.

Til tross for at flyktningkonvensjonen ble utarbeidet rundt 1950, har konvensjonens flyktningdefinisjon også vist seg å være åpen for dynamisk fortolkning i takt med tiden. Et eksempel er at kjønnsrelatert forfølgelse i dag er vidt akseptert som en konvensjonsgrunn, til tross for at slik forfølgelse ikke er nevnt i selve definisjonen.

Økende bruk av sårbarhetskriterier

En annen utvikling som ytterligere bidrar til å skape spørsmål om konvensjonens legitimitet, er at det mange steder i dag er sårbarhetskriterier – ikke hvorvidt man er flyktning – som blir utslagsgivende for om et menneske får hjelp. Sårbarhet, ikke flyktningstatus, er i økende grad det som skal til for å få tilgang til beskyttelse.

Vi kan for eksempel forflytte oss til Hellas, høsten 2017. Tusenvis av asylsøkere sitter fast på greske øyer, på såkalte «hotspots». Før inngåelsen

av EU-Tyrkia-avtalen kunne man søke asyl på fastlandet, men man må nå søke asyl gjennom separate såkalte «border procedures» som gjennomføres ved de ulike hotspots. Kun de som klassifiseres som «sårbare» får lov til å reise til fastlandet, der de får tilgang til en standard asylprosess (Alpes, Tunaboylu og van Liempt 2017). På fastlandet er mottakssystemet og fasilitetene hakket bedre enn på øyene, likeså tilgangen til juridisk bistand.

Det som skjer i Hellas er bare en liten del av en større trend som for alvor tok av rundt 2013. Vi ser det på EU-nivå, og vi ser det også globalt. EUs prosedyredirektiv av 2013 identifiserer noen undergrupper av asylsøkere basert på kriterier som alder, kjønn, seksuell orientering og funksjonsnedsetting, som «sårbare personer». Samme år etablerte FN's Flyktningeorgan UNHCR det såkalte *Vulnerability Assessment Framework* (VAF), som utpeker noen flyktninger som «sårbare». Dette rammeverket brukes bredt i den humanitære responsen i Syrias naboland, og jeg har særlig studert dette i mitt arbeid i Libanon.

Før «sårbarhet» ble introdusert som et differensieringsverktøy, anerkjente man alle flyktnings og asylsøkeres sårbarhet. Som den europeiske menneskerettsdomstolen har slått fast gjentatte ganger, innebærer det å være på flukt – å være asylsøker og flyktning – at man er sårbar. Men de siste årene har man altså introdusert et humanitært og politisk fokus kun på de såkalte sårbare flyktningene og asylsøkerne, inspirert til en viss grad av akuttmedisinens forestilling om «triage» som brukes for å klassifisere individer basert på prioriteringer (Glasman 2017).

Både stater og humanitære aktører slik som UNHCR bruker nå sårbarhetsvurderinger som en screeningmetode for å redusere antallet som kvalifiserer for beskyttelse eller andre goder, inklusive tilgang til selve asylinstituttet. Dette er en trend som det er god grunn til å stille seg kritisk til, all den tid den rettslige statusen til asylsøkere og flyktninger allerede er fundamentalt basert på deres «sårbare» status.

Flyktningkonvensjonens manglende håndhevelsesmekanismer

Det siste punktet om flyktningrettens legitimitetskrise dreier seg om mangelen på adekvate håndhevelsesmekanismer knyttet til flyktningkonvensjonen. Vi vet alle at implementeringen av konvensjonen er langt fra optimal, og at det mangler harmonisering mellom stater når det gjelder konvensjonens tillempning. Derfor blir det også ekstra problematisk at flyktningretten stort sett mangler håndhevelsesmekanismer og blir avhengig av andre organer.

Dette har til dels historiske årsaker: flyktningkonvensjonen er faktisk kun den andre store menneskerettstraktaten som FN vedtok, etter folkemordskonvensjonen. Når disse to traktatene ble vedtatt var ideen om mellomstatlig tilsyn av menneskerettigheter noe helt nytt, og ikke uten videre akseptert blant statene. Som en følge har ingen av disse konvensjonene eksternt tilsyn, i motsetning til mange av menneskerettstraktatene som kom på 1960-tallet og senere.

Flyktningkonvensjonen inneholder egentlig kun to paragrafer som gir noe som helst grunnlag for tilsyn, men begge disse er betydelig begrenset og gir liten mulighet til å holde stater ansvarlige for brudd på konvensjonen. Paragraf 38 omhandler bileggelse av tvister og er en standardformulering i mange traktater: enhver tvist mellom partene vedrørende konvensjonens fortolkning eller anvendelse kan av en av partene i tvisten henvises til den internasjonale domstolen (ICJ). Terskelen for å bringe en sak for denne domstolen er svært høy og den har faktisk aldri blitt anvendt i forbindelse med fortolkning av flyktningkonvensjonen. Dessuten er det kun stater, og ikke individer, som kan bringe en sak for domstolen.

Den andre muligheten for tilsyn er gjennom FNs Flyktningeorgan UNHCR, som ble etablert av FNs generalforsamling i 1949. UNHCR har et helt unikt mandat til å gi internasjonal beskyttelse til flyktninger og, sammen med stater, å finne løsninger på deres situasjon. Flyktningkonvensjonens paragraf 35.1 gjelder de nasjonale myndigheters samarbeid med de Forente Nasjoner:

De kontraherende stater forplikter seg til å samarbeide med de Forente Nasjoners Høykommissariat for Flyktninger, eller med ethvert annet organ under de Forente Nasjoner som måtte etterfølge det, under utøvelsen av dets funksjoner og skal særlig lette oppfyllelsen av dets plikt til å føre tilsyn med anvendelsen av bestemmelsene i denne konvensjon.

Med andre ord finner vi en eksplisitt plikt for stater til å, på den ene siden, respektere UNHCRs tilsynsfunksjon og ikke hindre organisasjonen fra å utføre denne og, på den andre siden, å aktivt samarbeide med UNHCR for å sikre en optimal tillemping av konvensjonen. UNHCRs tilsynsfunksjon er dog begrenset til å veilede stater og kommentere på deres tillemping av konvensjonen, men igjen, alt dette er avhengig av staters samarbeidsvilje. UNHCR har altså ingen makt til å tvinge stater til å handle i samsvar med konvensjonen.

En annen problematisk side ved FNs tilsynsansvar dreier seg om hvordan UNHCR er organisert og hvordan virksomheten har utviklet seg de

siste 70 årene. Mange har påpekt at det i dag er nærmest umulig for UNHCR å utføre uavhengig tilsyn, all den tid organisasjonen faktisk styres av stater gjennom dens *Executive Committee*, og all den tid UNHCR er avhengig av årlige frivillige donasjoner fra et fåtall dominerende stater. Europeiske land har sammen med USA og Australia lenge vært de største giverne.

Med tiden har også UNHCR blitt fundamentalt forvandlet, fra en organisasjon hvis jobb var å fungere som en slags forvalter av flyktningsrettigheter som skulle implementeres av stater, til en organisasjon som i dag faktisk selv gir både bistand og beskyttelse. UNHCR er altså ikke lenger på armlengdes avstand fra tillem্পningen av flyktningebeskyttelse men snarere i mange situasjoner selve *middelet* for å tilby beskyttelse på bakken. Da blir spørsmålet hvem som vokter vergen («Who guards the guardian?»). Akkurat dette var faktisk temaet på mitt doktorgradsarbeid ved Universitetet i Bergen, der jeg undersøkte mulighetene for å holde UNHCR til svars for menneskerettighetsbrudd begått i flyktningleirer som organisasjonen administrerer (Janmyr 2014).

Så hvor havner alle saker som omhandler flyktninger? Jo, disse sakene finner vi i økende grad i regionale domstolprosesser og i FN-systemets kontrollorganer. Asylsaker er overrepresentert i de rettslige prosessene hos disse traktatororganene. Saker knyttet til brudd på *non-refoulement-prinsippet* – som springer ut av flyktningkonvensjonen, men som også er nedfelt i andre menneskerettskonvensjoner – er den vanligste klagen som bringes til alle traktatororganenes individuelle klageordning. Hele 80 prosent av Torturkomiteens saker relaterer til utsendelse av asylsøkere med avslag (Çali og Cunningham 2018).

Ansvarskrise

Det er åpenbart for de fleste at flyktningretten også står overfor en ansvarskrise. Kun ti land huser mer enn 60 prosent av alle verdens flyktninger. Nesten ni av ti flyktninger lever i utviklingsland, samtidig som verdens seks største økonomier er vertskap for mindre enn seks prosent av flyktningene.¹ Og alt dette samtidig som ti land står for mer enn 93 prosent av UNHCRs budsjett. Fordelingen av ansvaret er altså på langt nær rettferdig eller solidarisk.

Dagens situasjon blottstiller flyktningrettens akilleshæl: mangelen på tilfredsstillende regler om ansvarsfordeling. Til tross for at forordet til kon-

1. <https://www.unhcr.org/refugee-statistics/>

vensjonen uttrykkelig anerkjenner at «[...] en tilfredsstillende løsning av et problem ... ikke kan oppnås uten gjennom internasjonalt samarbeid» er spørsmål om ansvarsfordeling og solidaritet ikke tilstrekkelig regulert.

For noen år siden satte FNs tidligere Generalsekretær Ban Ki-Moon seg fore å få i stand en avtale om ansvarsfordeling for verdens flyktninger (UN Global Compact on Responsibility Sharing for Refugees). Den sentrale idéen var at ansvaret for å håndtere flyktninger og migranter skal fordeles mer rettferdig mellom stater. Ban Ki-Moon hadde unektelig ambisiøse mål, blant annet at ti prosent av verdens flyktninger skulle gjenbosesettes fra asyl-landet til tredje land, hvert eneste år. Det er en forbausende tanke at flere enn to millioner flyktninger skulle gjenbosesettes, når UNHCR de siste årene kun har lyktes i å forhandle frem løfter om rundt 80 000 gjenbosettingsplasser på årsbasis.

Når verdens stater deretter kom sammen i FNs generalforsamling i 2016, ble det dessverre tydelig at møtet ikke levde opp til forventningene – det var ikke mulig å få til en banebrytende reorientering av verdens flyktningebeskyttelse. Til tross for at den ikke er rettslig bindende, avviste ledende aktører generalsekretærens foreslåtte avtale om ansvarsfordeling. Blant disse finner vi EU, Australia, Kina og Russland.

Toppmøtet vedtok i stedet en ikke-bindende politisk deklarasjon, kjent som New York-deklarasjonen, bestående for det meste av abstrakte prinsipper som de fleste stater allerede har forpliktet seg til, eksempelvis gjennom flyktningkonvensjonen. At 193 av FNs medlemsstater gjentar disse grunnleggende prinsippene kan likevel sees som særlig viktig i en tid der stater gang på gang har vist seg uvillige til å oppfylle sine folkerettslige forpliktelser. Men det kan også oppfattes som tomme ord, og deklarasjonen mangler konkrete handlingsmekanismer for ansvarsfordeling. I praksis er ingenting igjen av generalsekretærens ambisiøse planer.

Under toppmøtet i 2016 fikk UNHCR også i oppdrag å utarbeide en global flyktningeplattform som skulle vedlegges Generalsekretærens årsrapport til FNs generalforsamling. Den globale flyktningeplattformen viser til eksisterende folkerett, og etablerer ikke nye rettigheter eller plikter, og heller ikke nye prinsipper om flyktnings rettigheter.

Samtidig som dette foregår på høyt globalt nivå, ser vi hvordan stater fortsetter å handle i strid med målsetningene i både flyktningeplattformen og migrasjonsplattformen. Flere europeiske stater tyr til vidtgående praktiske og byråkratiske hindre for å holde flyktninger ute av Europa. Dette skjer som regel i form av strengere visum- og familiegjensjeningsregler, men vi har også tidvis sett nokså brutale og omfattende mennes-

kerettighetskrenkelser som ofte møter nyankomne flyktninger i Europa, for eksempel retur i strid med folkerettens prinsipp om *non-refoulement*. Situasjonen er ikke bedre utenfor Europa: I februar i år fastslo aktor i den internasjonale straffedomstolen ICC at Australias internering av asylsøkere og flyktninger, på øyer som Nauru og Manus Island, er i strid med folkeretten (Doherty 2020).

Krise i varige løsninger

Den tredje krisen i flyktningretten handler om varige, holdbare løsninger. Flyktningretten legger opp til grovt sett tre løsninger på verdens flyktning-problem: lokal integrering i asyllandet, frivillig og holdbar retur til hjemlandet, eller gjenbosetting, det vil si overføring av flyktninger for bosetting i et annet land. Det overordnede poenget er at flyktningstatus skal være en midlertidig status og at berørte parter skal arbeide for å få i stand varige løsninger som innebærer en slutt på flyktningetilstanden.

Hovedfokus blant de stipulerte løsningene har lenge vært retur til hjemlandet. På 1990-tallet var det vanligere at flyktninger kunne reise tilbake etter noen år, men i dag er mange konflikter fastlåste og flyktningkrisene blir langvarige. Syria-konflikten er snart inne i sitt tiende år, mens mange flyktninger fra Afghanistan har vært på flukt i flere tiår. Hovedprinsippet er at all retur skal være frivillig og holdbar, men til tross for dette ser vi at mange stater i økende grad presser flyktninger til å returnere hjem – ofte i strid med folkeretten.

Samtidig som færre kan reise tilbake, er det få som får mulighet til å bli fullverdige borgere i landet de har flyktet til. Lokal integrering er en sammensatt og gradvis prosess med juridiske, økonomiske, sosiale og kulturelle dimensjoner. I mange tilfeller kulminerer prosessen med statsborgerskap i asyllandet, men i mange land er lokal integrering nærmest umulig.

Når det gjelder den tredje løsningen – overføring av flyktninger for bosetting i et annet land – er det oppsiktsvekkende at de siste årene har kun tre land stått for 90 prosent av all gjenbosetting av flyktninger (UNHCR 2013). Dette til tross for at Flyktningeplattformen identifiserer gjenbosetting som et viktig beskyttelsesverktøy og noe som alle land bør delta i. Antallet flyktninger som gjenbosettes på verdensbasis har falt kontinuerlig de siste årene, med 50 prosent mellom 2016 og 2017, og har siden fortsatt å synke.

Disse lave tallene er bemerkelsesverdige i et historisk perspektiv: Etter andre verdenskrig bidro verdenssamfunnet, under ledelse av det daværende

flyktningeorganet International Refugee Organization (IRO), til at mer enn én million mennesker ble gjenbosatt i løpet av fire år. I 1979 ble hver tyvende flyktning gjenbosatt, mot hver hundrede i 1990 og hver firehundrede i 1996.

I 2020 så vi de laveste gjenbosettingstallene i nyere tid, og det er ikke bare den globale pandemien som er årsaken. UNHCR mener at 1,44 millioner flyktninger trenger å gjenbosettes i 2020, men mellom januar og oktober hadde kun 15 000 flyktninger blitt overført (UN News 2020).

Er Flyktningkonvensjonen av betydning, og i så fall, hvordan?

Hva sier alt dette om flyktningkonvensjonen og beskyttelse? Det er et ganske dystert bilde jeg har malt med mitt fokus på de tre hovedkrisene i den internasjonale flyktningretten: legitimitetskrisen, ansvarskrisen og en krise når det gjelder holdbare løsninger. Og jeg vil påstå at dette er berettiget – det ser mørkt ut! Samtidig er det begrenset politisk appetitt for å reforhandle flyktningkonvensjonen. Det er ganske sikkert at dette ville resultert i et betydelig svakere beskyttelsesrammeverk, med mindre beskyttelse for alle – inklusive dem som i dag faktisk får beskyttelse gjennom konvensjonen.

Jeg håper å kunne avslutte med det jeg likevel ser som et lite lysglimt: Til tross for alle disse krisene, har jeg de siste årene særlig vært opptatt av hvordan vi best kan vurdere flyktningkonvensjonens betydning. Er den utdatert, som mange påstår, eller har den en funksjon som vi kanskje tidligere ikke helt har anerkjent?

BEYOND-prosjektet, som er et toppforskningsstipend fra det europeiske forskningsrådet, vil besvare dette spørsmålet gjennom å nærmere studere flyktningebeskyttelse i de stater som ikke har ratifisert flyktningkonvensjonen.² Prosjektet begynner i januar 2021, pågår i fem år, og har som hypotese at flyktningkonvensjonen har betydning også i land som ikke har ratifisert den, og at disse landene stadig engasjerer seg i utviklingen av flyktningretten. Dette vil i så fall understreke flyktningkonvensjonens genuint transnasjonale karakter, som har tydelige implikasjoner også for stater som ikke har ratifisert den.

2. <https://www.jus.uio.no/smr/english/research/projects/beyond/>

Referanser

- Alpes, Maybritt Jill, Sevda Tunaboşlu og Ilse van Liempt 2017. «Human Rights Violations by Design: EU-Turkey Statement Prioritises Returns from Greece Over Access to Asylum.» European University Institute Migration Policy Centre Policy Brief 2017/29 (Firenze, European University Institute).
- Glasman, Joel 2017. «Seeing Like a Refugee Agency: A Short History of UNHCR Classifications in Central Africa (1961–2015).» *Journal of Refugee Studies* vol. 30, 337–362.
- UN News, 2020. Refugee resettlement numbers fall to lowest in two decades: UNHCR. [Online] United Nations. URL: <https://news.un.org/en/story/2020/11/1078052> [Nedlastet 22.01.2021]
- Cantor, David 2017. «The End of Refugee Law?» *Journal of Human Rights Practice* vol. 9, 203–211.
- Benhabib, Seyla 2020. «The End of the 1951 Refugee Convention? Dilemmas of Sovereignty, Territoriality, and Human Rights.» *Jus Cogens* vol. 2, 75–100.
- Smee, Ben 2018. Peter Dutton says ‘like-minded’ countries should rethink UN Refugee Convention. [Online] The Guardian. URL: <https://www.theguardian.com/world/2018/apr/07/peter-dutton-says-like-minded-countries-should-rethink-un-refugee-convention> [Nedlastet 22.01.2021]
- Hathaway, James 1990. «A Reconsideration of the Underlying Premise of Refugee Law.» *Harvard International Law Journal*, vol. 31, 129–182.
- Chimni, BS 1998. «The Geopolitics of Refugee Studies: A View from the South.» *Journal of Refugee Studies*, vol. 11, 350–374.
- Achieme, Tendayi 2021. «Race, Refugees and International Law.» I Costello, Foster og McAdam, *Oxford Handbook of International Refugee Law* (kommende, Oxford University Press).
- Janmyr, Maja 2014. *Protecting Civilians in Refugee Camps: Unwilling and Unable States, UNHCR and International Responsibility*. Martinus Nijhoff Publishers/Brill.
- Çali, Başak og Stewart Cunningham 2018. Part 1: A few steps forward, a few steps sideways and a few steps backwards: The CAT’s revised and updated GC on Non-Refoulement. [Online] EJIL: Talk blog. URL: <https://www.ejiltalk.org/part-1-a-few-steps-forward-a-few-steps-side-ways-and-a-few-steps-backwards-the-cats-revised-and-updated-gc-on-non-refoulement/> [Nedlastet 22.01.2021]
- Doherty, Ben 2020. Australia’s offshore detention is unlawful, says international criminal court prosecutor. [Online] The Guardian. URL:

<https://www.theguardian.com/australia-news/2020/feb/15/australias-off-shore-detention-is-unlawful-says-international-criminal-court-prosecutor>
[Nedlastet 22.01.2021]

UNHCR 2013, Frequently Asked Questions about Resettlement. [Online]
UNHCR. URL: <https://www.unhcr.org/524c31666.pdf> [Nedlastet
22.01.2021]